

Ferenczy Gyula

Orosz nyelvtan és nyelvhasználat

Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996, 332 p.

Ferenczy Gyula és munkatársa, Éva Erzsébet olyan helyzetben vállalkozott az orosz nyelv nyelvtanának és legfontosabb nyelvhasználati szabályainak leírására, amikor a magyar iskolarendszert leginkább az „anglománia” jellemzi. Már csak ezért is elismerés illeti a szerzőt és munkatársát. Gyakorló nyelvtanárként tudják, érzik, hogy Magyarországon ugyan sok minden megváltozott az utóbbi években, de az ország földrajzi helyzete miatt a jövőben is szükség lesz oroszul jól tudó szakemberekre az üzleti életben, a turizmusban és más területeken. Éppen ezért nagyon fontos, hogy az oroszul tanuló diák a nyugati nyelvekhez viszonyítva is versenyképes, színvonalas oktatásban részesüljön. Ehhez pedig jól szerkesztett, színvonalas tankönyvekre van szükség. Nos, Ferenczy Gyuláék tankönyve ilyen.

Mi az, ami szükségessé tette egy új orosz nyelvtan megjelentetését? Azt gondolhatnánk, hogy a nyelvtan minden nyelvnek a legállandóbb, legkevésbé változó része, amely kevésbé függ az adott kortól, társadalomtól, az aktuális politikától. Általában így is van. Ha azonban az utóbbi évek társadalmi–politikai változásaira gondolunk, és nemcsak Oroszországban, pontosabban a volt Szovjetunióban, hanem egész Európa területén, akkor máris belátható, hogy a nyelvtani példamondatokban sem szerepeltethető már Leningrád, a moszkvai Gorkij utca, az NDK és NSZK helyett Németországról kell beszélnünk, és Jugoszlávia, Csehszlovákia vagy a KGST már a múlté. A példák sora természetesen folytatható. Ilyen értelemben tehát a nyelvtan

sem kerülheti el az időnkénti megújítást, felfrissítést.

Nyilvánvalóan ezt ismerték fel a Nemzeti Tankönyvkiadó felelős munkatársai, amikor végre vállalkoztak orosz nyelvoktatással kapcsolatos könyv megjelentetésére. Ez az áttörés remélhetőleg további hasonlóan hasznos kiadványoknak is utat nyit.

Térjünk azonban vissza a címben jelzett kötet leírásához! A könyv két jól elkülönített részre tagolódik: egy leíró nyelvtani és egy gyakorlati, vagy más szóval nyelvhasználati részre. A leíró fejezetben belül jól áttekinthető rendben követi egymást a hangtan, a szóalkotás és az alaktan. A hangtani részben különösen értékes és a nyelvoktatásban jól használható táblázat a legfontosabb írási és kiejtési szabályok gyűjteménye. A szóalkotástannal foglalkozó fejezetben a szerzők kitérnek a főnévképzés, a melléknév- és igeképzés módjaira. A tankönyv egészén végigvonul az orosz–magyar egybevető szemlélet. Érvényesül ez a szemlélet néhány orosz és magyar képző szabályszerű egyezésének és eltérésének rendszerbe foglalásán is. A harmadik fejezet, az alaktani rész túlmutat a klasszikus leíró grammatikákon azáltal, hogy tipográfiai megjelenítésében és mintaszerű táblázataival nemcsak rendszerbe fogja a morfológiai jelenségeket, hanem szemléletességével közelebb viszi őket a nyelvtanulóhoz. Az élő–élettelen kategória szemléletes jelölése egyértelművé és könnyen megjegyezhetővé teszi ezt a magyartól eltérő jelenséget azáltal, hogy vizuális élményhez köti. A névszók ragozásaiban belül a nyilak egyértelműen mutatják, hogy a tárgyeset mikor egyezik meg az alanyesettel és mikor a birtokos esettel. Az ige leírásával foglalkozó részből kiemelném a mozgást jelentő kettős igék szemléletes, rajzos megjelenítését. Bár nem először találkozunk ezzel a szakiro-